

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КРЕДИТНИХ УСТАНОВ У СФЕРІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Національний університет «Чернігівська політехніка»

Анотація. *Інноватизація та автоматизація – головні тренди розвитку кредитних установ. Визначено, що основними тенденціями регулювання діяльності кредитних установ є зорієнтування усіх заходів на: захист інтересів клієнтів; оперативне виявлення ризиків; контролювання ліквідності та прибутковості кредитних установ; якісне прогнозування очікуваних фінансових результатів; мінімізацію ймовірності банкрутства кредитних установ. Обґрунтовано, що актуальним викликом для системи регулювання та нагляду за кредитними установами є цифровізація їх діяльності, тобто впровадження кредитними установами інформаційних технологій у процеси надання послуг та комунікації з клієнтами.*

Ключові слова: регулювання; цифровізація; кредитна установа; інформаційні технології; Lendtech,

CURRENT TRENDS OF REGULATING THE ACTIVITIES OF CREDIT INSTITUTIONS IN THE SPHERE OF INFORMATION TECHNOLOGIES IMPLEMENTATION

Abstract. *Innovatization and automation, are the main trends of credit institution development. It is determined that the main trends of regulation of credit institutions are orientation of all measures to: protection of clients' interests; prompt detection of risks; control of liquidity and profitability of credit institutions; forecasting of expected financial results; minimizing the probability of bankruptcy of credit institutions. It is substantiated that the urgent challenge for the system of regulation and supervision of credit institutions is the digitalization of their activities, that is, the introduction of information technologies by credit institutions in the processes of providing services and communication with clients.*

Keywords: regulation; digitalization; credit institution; information technology; Lendtech,

Відповідно до Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», кредитною установою є фінансова установа, що «має право за рахунок залучених коштів надавати фінансові кредити на власний ризик» [1]. У науковій літературі наводиться достатньо розгалужена класифікація таких установ, зокрема за критеріями форми власності, форми організації, території діяльності, виконуваних операцій та виконуваних функцій у кредитній системі [2]. Тож кредитними установами можна визначити банки, кредитні спілки, ломбарди та фінансові компанії [3]. Попри розвиненість і популярність серед споживачів фінансових послуг банків, небанківські кредитні установи потенційно спроможні чинити відчутний позитивний вплив на розвиток національної економіки та ринку фінансових послуг. Поряд із цим, забезпечення та посилення позитивного впливу кредитних установ різного типу потребує виваженого регулювання на державному рівні та фахового управління – на інституційному рівні. Актуальність питань регулювання та нагляду за діяльністю кредитних установ підтверджується також кризою довіри до них з боку споживачів фінансових послуг. Глобалізація фінансових ринків надає широкі можливості обміну провідним досвідом, ознайомлення з кращими світовими практиками регулювання діяльності кредитних установ, а також розвитку багатосторонніх зв'язків національних та зарубіжних регуляторів ринку. Це дозволить стабілізувати грошову сферу та зменшити соціальну напруженість, спричинену нездатністю кредитних установ виконувати свої зобов'язання перед клієнтами. Адаптація іноземного досвіду і конкретних кейсів до особливостей вітчизняної фінансової системи дасть змогу перетворити ринок небанківських фінансових послуг на ефективний механізм залучення, розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів [3].

Ключовими тенденціями регулювання діяльності кредитних установ є зорієнтування усіх заходів на: захист інтересів клієнтів; оперативне виявлення ризиків; контролювання ліквідності та прибутковості кредитних установ; якісне прогнозування очікуваних фінансових результатів; мінімізацію ймовірності банкрутства кредитних установ. Іншими словами, регулятивні та коригувальні

заходи націлюють на запобігання неплатоспроможності та забезпечення фінансової стійкості кредитних установ.

Для України властивою є ситуація значного переважання ролі, участі та питомої ваги банків на ринку фінансових послуг у порівнянні з іншими кредитними установами. Наразі актуальним трендом залишається удосконалення єдиного правового поля регулювання діяльності кредитних установ різних типів. Фокус уваги при цьому – на підвищенні прозорості й оптимізацію процесів регулювання та нагляду [3-4].

Сучасним викликом для системи регулювання та нагляду за кредитними установами є цифровізація їх діяльності. Впровадження кредитними установами інформаційних технологій призводить до скорочення втрат, прискорення процесів надання послуг, поліпшення комунікації з клієнтами, а також до трансформації їх бізнес-моделей. Інноваційні інформаційні технології дозволяють акумулювати величезні масиви інформації, швидко обробляти й аналізувати дані, що створює можливості для постійного моніторингу зміни потреб споживачів та формувати для них персоналізовані пакети пропозицій кредитних послуг. Цифровізація кредитної установи робить її більш конкурентоспроможною на ринку, оскільки дозволяє задовольнити запити нового покоління споживачів. Більше того, сучасні інформаційні технології дають змогу на рівних конкурувати з іноземними компаніями, вихід яких на внутрішній ринок пришвидшується завдяки його активній глобалізації. Впровадження інноваційних інформаційних технологій у діяльність кредитних установ є одним із перспективних напрямів інтенсифікації їх розвитку. Однак масштаби та темпи імплементації таких технологій значною мірою залежить від чинної нормативно-правової бази та системи регулювання кредитної діяльності в країні. Станом на початок 2023 р. питання застосування кредитними установами у своїй роботі технологій хмарних обчислень, «великих» даних, штучного інтелекту, блокчейну тощо залишаються не повною мірою урегульованими в Україні. Зазначена тенденція несприятливо позначається на готовності кредитних установ опанувати інноваційні технології, спричинюючи додаткові ризики.

Автоматизація, інноватизація, діджиталізація – головні тренди розвитку кредитних установ. Саме за рахунок потужностей сучасних інформаційних технологій можливим є дистанційне обслуговування позичальників, безконтактні розрахунки, віддалена ідентифікація клієнтів (система BankID НБУ), робоедвайзинг, цілодобовий доступ до послуг тощо. Окрім цього, інноваційні технології лежать в основі нових кредитних послуг, фінансових, маркетингових, комунікаційних інструментів та зміни бізнес-процесів кредитних установ.

Нині високою інвестиційною привабливістю характеризуються кредитні маркетплейси (Lendtech), тобто набір технічних сервісів і додатків поєднання кредиторів та позичальників [5]. Усе більшої популярності на ринку набуває пірингове кредитування (p2p) [6], що реалізується на спеціальних онлайн-платформах, де відбувається позичання грошей без залучення посередників. Останнє представляє собою велику загрозу для традиційних кредитних установ і стимулює їх до активізації процесів діджиталізації та співпраці з FinTech-компаніями [7].

Підсумовуючи, маємо відмітити, що сучасні тенденції діджиталізації діяльності кредитних установ вимагає розробки нових підходів до їх регулювання та нагляду. Ігнорувати чи недооцінювати роль інформаційних технологій у роботі окреслених установ неможливо, оскільки це привносить низку позитивних ефектів: забезпечення довгострокової прибутковості, підвищення операційної ефективності, зростання якості обслуговування клієнтів, підвищення гнучкості кредитної установи, спроможність генерувати нові джерела доходу. Важливо також відмітити, що інноваційні інформаційні технології здатні забезпечувати чітке дотримання кредитними установами чинних вимог державного регулювання їх діяльності, мінімізуючи вплив людського фактору та сприяючи більш якісному контролю ризиків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. ВР України, Закон "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" від 12.07.2001 N 2664-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text>
2. Осадчий Є.С. (2016) Особливості діяльності фінансово-кредитних установ в Україні. *Економіка та суспільство*. Випуск №5. С. 375-382. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/5_ukr/67.pdf
3. Коваленко В.В. (2018) Регулювання та нагляд за кредитними установами. *Держава та регіони*. Серія: Економіка та підприємництво, №4 (103). С. 185-192.

4. Савчук О.О. (2018) Особливості регулювання кредитних спілок як фінансових установ. *Право та інновації*, № 2 (22). С. 130-137.
5. Савченко Т.Г., Татарко А.В. (2019) Поточні тренди розвитку фінансових технологій. *Вісник Сумського державного університету*. Серія Економіка. № 3. С. 7-15.
6. Дубина М.В., Жаворонок А.В., Савчук Д.Г. Світовий досвід розвитку пірингового (P2P) кредитування. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 45. С. 145-151.
7. Дубина М.В., Прокопенко В.Ю., Мекшун О.О. Інформаційна прозорість кредитних спілок і її вплив на формування депозитної поведінки громадян. *Бізнес Інформ*. 2018. № 8. С. 158-164.

Холявко Наталія Іванівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна, e-mail: nateco@meta.ua

Nataliia Kholiavko – Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, Chernihiv Polytechnic National University, Chernihiv, Ukraine, e-mail: nateco@meta.ua